

Lausunto

30.07.2022

Asia: VN/13803/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen sosiaalioikeudellinen seura ry

- Socialrättsliga sällskapet i Finland rf

PL 145, 00251 Helsinki 25

(<https://www.sosiaalioikeus.fi>)

Helsingissä 21.07.2022

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 luvun muuttamisesta

Esityksen keskeinen sisältö

Esityksen mukaan sovittelujaksosta työttömyysetuuden sovittelun perusteena luovuttaisiin. Muutoksen johdosta sovittelujaksolla maksettu työtulo huomioitaisiin työttömyysetuuden määrässä sellaisena kuin se on maksettu. Työttömyysturvalakiin lisättäisiin säännös työajan poikkeuksellisesta arvioinnista. Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen olisi, jos työn luonteesta ja olosuhteista voidaan päätellä, että 80 %:n työaika ei ylity.

Esityksen vaikutuksista

Erityisen sovittelujakson ja laskennallisen työtulon poistaminen pienentää sovitellun työttömyysetuuden määrää yksittäisten sovittelujaksojen aikana joillain henkilöillä, ja kasvattaa etuuden määrää toisilla. Tavanomaisen palkanmaksujakson mukaan maksettu työtulo sovitellaan silloin, kun se maksetaan. Työtulot soviteltaisiin pääsääntöisesti samalla sovittelujaksolla sellaisten tulojen perusteella, jotka etuuden hakija olisi jo saanut käyttöönsä.

Työajan poikkeuksellinen arviointi lisäisi työttömyysetuuden hakijalle sovitellun etuuden saamisen edellytysten informatiivisuutta, koska tällä hetkellä työttömyysturvalaissa ei ole vakiintunutta ratkaisukäytäntöä vastaavia säännöksiä työajan poikkeuksellisesta arvioinnista. Työajan poikkeuksellisesta arvioinnista säätäminen ehdotetulla tavalla ja lainsäädännön soveltamiseen liittyvä neuvonta lisäisi nykytilaan verrattuna etuudenhakijoiden mahdollisuutta arvioida työaikavalvonnan ulkopuolella olevan työn vastaanottamisen vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta, kun nyt toimeenpano tapahtuu soveltamisohjeiden ja ratkaisukäytännön varassa. Ehdotetun sääntelyn perusteella ei olisi mahdollista aukottomasti etukäteen arvioida, syntyykö yksittäiselle etuuden hakijalle oikeus soviteltuun etuuteen.

Uutuutena esityksessä on työajan poikkeuksellinen arviointi. Henkilöllä olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos työn luonteesta ja olosuhteista voidaan päätellä, ettei kokoaikatyön 80 %:n raja ylity. Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen tutkittaisiin työajan valvonnan sijasta työn luonteen tai olosuhteiden perusteella. Oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen edellyttäisi edelleen aina työajan osittaisuutta eli sovitteluperusteen olemassaoloa. Pelkkä palkkatulojen vähäisyys tai väheneminen ei olisi peruste sovitellun päivärahan maksamiselle. Monilla aloilla saatetaan tehdä työtä, jossa työaikaajan alittuminen on suurella varmuudella todettavissa työn luonteen tai muiden olosuhteiden perusteella. Työttömyysetuuden hakijan tai työnantajan selvityksiä työajasta voitaisiin lähtökohtaisesti pitää riittävänä osoituksena työaikaajan alittamisesta, vaikka työaikaa ei tarkasti valvottaisikaan. Asiaa tulisi esityksen mukaan arvioida tapauskohtaisesti.

SSOS -seuran näkemykset

Seuramme pitää tärkeänä esityksen tavoitteena olevaa sovitellun työttömyyspäivärahan määräytymisperusteiden selkiyttämistä, koska se edistää nollasopimuslaisia tai vähäistä osa-aikatyötä tekevien mahdollisuuksia saada soviteltua työttömyysetuutta. Katsomme kuitenkin, että muutos ei saisi kuitenkaan alentaa kenenkään edunsaajan työttömyysetuuksia. Seuramme ehdottaa, että esitykseen sisällytetään takuusäännös, jonka mukaan kenenkään edunsaajan etuutta ei esityksen voimaantullessa alenneta.

Uutuutena esityksessä olevaa työajan poikkeuksellista arviointia seuramme pitää oikeansuuntaisena, mutta säännöksen oikea soveltaminen vaatii edellyttää työttömyysturvaa käsittelevien virkailijoiden laajaa koulutusta. Hallituksen esityksessä olevat esimerkit ovat vain suuntaa antavia ja kaipaavat tuekseen käytännön esimerkkejä. Uusien säännösten tulkinnan tulisi olla edunsaajalle myönteinen ja vain aivan selvissä tapauksissa etuus voitaisiin evätä. Näin sovellettuna uudistuksella saattaa olla laaja positiivinen vaikutus osa-aikaisena tai nollasopimuksella työskenteleville työ työelämän pirstoutumisen edelleen jatkuessa.

Kolmanneksi kiinnitämme huomiota siihen, että suojaosuus 300 euroa kuukaudessa/279 euroa neljässä viikossa on pitkään pysynyt samana. Etuus ei ole indeksisidonnainen, joten esitykseen olisi pitänyt sisältyä suojaosan korotus, jotta työnteke vähäisilläkin tuntimäärillä olisi henkilöä hyödyttävää. Ehdotamme, että suojaosuus nostetaan 400 euroon kuukaudessa tai 379 euroon kahdessa viikossa.

Kunnioittavasti

Suomen sosiaaioikeudellinen seura ry

- Socialrättsliga sällskapet i Finland rf

Hallitus

YRJÖ MATTILA EILA SUNDMAN MARJATTA KAURALA TUULA SILLANPÄÄ

Yrjö Mattila Eila Sundman Marjatta Kaurala Tuula Sillanpää Jari J. Marjanen

Puheenjohtaja varapuheenjohtaja II varapuheenjohtaja sihteeri rahastonhoitaja

Seuramme yhteyshenkilö näissä asioissa on puheenjohtaja Yrjö Mattila, osoite Koukkutie 4, 17200 Vääksy, puhelin 040-7154166, sähköposti yrjo.mattila@helsinki.fi

Mattila Yrjö
Suomen sosiaaioikeudellinen seura ry